

بقلم: آقای صفات‌الله جمالی اسدآبادی

فیلسوف شرق

سید جمال‌الدین اسدآبادی

بنام خداوند بخشنده مهربان

ای نام تو بهترین سرآغاز بی نام تو نامه کی کنم باز

هر قدر در باره بزرگان کشور سخن بردازی و قلمفرسایی شود و ناهشان
بحرمت و تعظیم ذکر کرد بهمان اندازه حس غرور ملی و وطن پرستی و نیروی
اراده و نیکوکاری در افراد حاضر و نسل آینده پرورش و تقویت یافته مایه تشویق و
سرافرازی نونهالان با استعداد میگردد، صفت پسندیده و خصالت ستوده حق شناسی

و قدر دانی در هر ملت و قومی رسوخ کند و با بعرضه ظهور گذارد آن قوم را از
حضیض ذلت بعرش عزت کشانیده درجهان متمدن بلند آوازه و از نظر تاریخ بزرگ
و سرافراز مینماید.

نسبت بشخصیت وعظمت مقام نابغه شهیر و علامه کبیر سید جمال‌الدین اسدآبادی مورخین ومؤلفین زبردست شرق وغرب بالسنة مختلفه کتابها نوشته و صفحات بسیاری از مجلات و روزنامه‌های داخلی وخارجی را پر کرده انتشار داده‌اند، از این جهت زائد میدانند در این مقوله سخن بمیان آورد و از فضائل اخلاقی و فعالیت‌های سیاسی ومذهبی ورنج ومسافرت‌های طولانی و طاقت فرسای آن نابغه نامی و موجد آزادی شرق بحث نماید، بلکه مقصود نگارنده از نگارش این وجیزه آن است که اشتباه بعضی نویسندگان را رفع و با توضیح بیشتر و ذکر و ارائه مدارک ودلائل و برهین معتبر و قوی یکبار دیگر مدلل وثابت نمائیم «سید جمال‌الدین ایرانی است نه افغانی، از اسدآباد همدان است که آنرا اسدآباد نیز گویند نه اسعدآباد مجهول کثر»

بعضی از نویسندگان بجای تحقیق و تتبع پایه شك و تردید را بقدری بالا برده‌اند که حقیقت امر بر آنان مشتبه گشته اگر اینان اهل تحقیق اند چه بهتر از اینکه با وسائل سریع السیر امروزه مسافرت کوتاهی تامسقط الرأس او (اسدآباد) نموده خانه پدری او را که فعلاً محل سکونت یکی از بستگان اوست ملاحظه کنند، قبور آباء واجدادش را که از ششصد سال تا کنون نسلاً بعد نسل و خلفاً بعد سلف مشهود خاص و عام اهل محل است مشاهده نمایند، و با معمرین و منسویین سید که جماعت بسیاری را تشکیل میدهند از نزدیک تماس گیرند، و علائم و آثار زیادی را که حکم مدارک زنده را دارد بچشم سردیده از مطلقین آنچه را می‌خواهند بشنوند تا از شبهه بیرون آمده و یقین حاصل نمایند که سید جمال‌الدین ایرانی است و بعداً این اشتباه تاریخی را در نوشته‌های خود اصلاح فرمایند، سید جمال‌الدین که محققاً شیعه اثناعشری و مروج حقیقی دین مبین جد بزرگوارش بوده برای نیل بمقاصد عالیة خود و رفع ظلم وجور واستبداد و بسط عدل و داد و اتحاد جامعه اسلامی بنام مقتضیات زمان چنان مصالحت دید که چندی خود را افغانی بخواند و با تأسیس کنگره اتحاد اسلامی دست تجاوز و تسلط خارجی‌ها را از ممالک اسلامی کوتاه و با اجرای این نقشه عالی سد سدید و بنیان استواری در مقابل نفوذ متجاوزین ایجاد و بار دیگر مسلمانان را در عالم نیرومند و سربلند نماید، سبب دیگر این شهرت در دسر و

مزامحت و سختگیرهای بیمورد قسونلگرهای وقت راجع بصدور تذکره عبور مسافرتهاى پى درپى و طولانى آن عالیقدر بود که عین گفتار مرحوم ناظم الاسلام کرمانی مؤلف کتاب معتبر تاریخ بیداری ایرانیان را برای شاهد کلام و تأیید مطلب عیناً در این صفحه نقل مینمائیم :

اقتباس از مقدمه کتاب تاریخ بیداری ایران

تألیف ناظم الاسلام کرمانی چاپ ۱۳۳۴ هـ : صفحه ۶۰ و ۶۱

جناب آقا میرزا علی مجاهد^۱ همدانی که از موثقین است گوید من خواهر سید جمال^۲ را در چند سال قبل در اسدآباد ملاقات نمودم ، جناب علیخان امیر تومان^۳ بسر مرحوم صاحب اختیار بنگارنده گفت دو خواهرزاده دارد سید جمال

۱- اظهار آقا میرزا علیخان مجاهد همدانی کاملاً درست و صحیح بنظر میرسد بدلیل اینکه اسدآباد در ۵۲ کیلومتری سمت غربی شهرستان همدان واقع است با این قرب جوار ممکن است آقا میرزا علیخان هنگام عبور از آنجا برای کسب اطلاع بیشتری بهمشیره سید (مریم بیگم که تا آخر سال ۱۳۳۰ حیات داشته مراجعه و نسبت بغانواده وفامیل سید پرسشها نموده و اطلاعاتی بدست آورده است، مریم بیگم بانوی بلند بالا و بسیار مجلله و موقره بود وغالب اوقات را در منزل همیشهزادهای خود (میرزا شریف و میرزا لطفالله) بسر میبرد و نگارنده از زبان او سخنانی شنیده ام که فعلاً جای بحث در آن نیست .

۲- خواهر سید جمال الدین همان مریم بیگم فوق الذکر بوده است .

۳- علیخان امیر تومان فرزند مرحوم سلیمانخان افشار اسدآبادی است که از اعیان و خانواده های محترم و سالهای متمادی در بخش اسدآباد در قلعه خاکریز که آبادی معتبری است واقع در دو کیلومتری اسدآباد سکونت داشته و اکنون نیز غده زیادی از اعقاب و نواده های آنان در همان محل اقامت و سکنا دارند ، مرحوم سلیمان خان صاحب اختیار و فرزند ارشدش خانباباخان صاحب اختیار مدتهای مدیدی در صفحه اسدآباد ریاست داشته اند بنابراین علیخان امیر تومان فرزند دومی سلیمانخان بااطلاعات محلی و آشنائی کاملی که از اوضاع و احوال اهالی ولایت خود داشته اطلاعات صحیح و درستی را در دسترس مؤلف تاریخ بیداری ایرانیان گذارده اند .

الدین میرزا شریف^۱ و میرزا لطف‌الله که در اسدآباد موجود و مباشر انجامیباشند جناب آقای طباطبائی^۲ فرمود که پسر عموی سید جمال‌الدین آقا سید هادی در مدرسه چاله حصار طهران تحصیل مینمود و سید از اهل اسدآباد است، طایفه صاحب اختیار^۳ میگویند سید کمال برادرزاده سید جمال‌الدین الیوم در اسدآباد است، باری بودن سید جمال‌الدین از اهل اسدآباد بتواتر ثابت و مسموع گردیده، لیکن سبب اینکه سید خود را با افغان نسبت داد معلوم نبود تا اینکه یکی از موثقین گفت از خود جمال‌الدین پرسیدم جناب آخوند ملا آقای طالقانی معروف بشیخ رئیس نقل کرد از جناب آقا سید اسدالله خرقانی که الیوم در نجف در اداره آقای خراسانی و از بزرگان است شنیدم که گفت از سید جمال‌الدین سبب را پرسیدم جواب داد چون افغان در جایی کنسول ندارد من خود را با افغان نسبت دادم که از دست کونسلهای ایرانی آسوده باشم و در هر شهری که میروم گرفتار کنسول نباشم:

جناب حاج سیاح محلاتی که از درستان سید میباشد مذکور داشت که چون سید مقصد بزرگی درباره ایران داشت لذا خود را با افغان نسبت داد، چنانچه سابقاً ذکر شد خانه مسکونی سید امروز در اسدآباد معلوم است طایفه وفامیلش را همه کس میشناسد، اما آنچه بنده نگارنده از جناب آقای طباطبائی و حاج سیاح محلاتی

۱- میرزا شریف مستوفی و میرزا لطف‌الله هر دو همیشه زادهگان سید میباشند.
 ۲- بیان مرحوم مفقور آقای سید محمد طباطبائی رحمه الله علیه که از پیشوایان عالی مرتبه صدر مشروطیت بشمارند در باره آقا سید هادی که بعدها به بیت الله الحرام مشرف شده اند کمال صحت را دارد، حاجی سید هادی روح القدس عمه زاده سید و از اجله علماء و فضلاء اسدآباد و محل احترام و اعتماد اهالی محل بوده اند مدتی در مدرسه مروی و چاله حصار طهران مشغول بتحصیل علوم دینی بوده اند.

۳- آنچه مرحوم ناظم الاسلام کرمانی از زبان طایفه صاحب اختیار شنیده کمالاً درست است سید کمال‌الدین فرزند سید مسیح‌الله که تا سال ۱۳۵۵ هجری در قید حیات بوده برادر زاده سید جمال‌الدین است فرزندش آقای سید محمود جمالی که از جوانان فاضل و ستوده است اکنون در فرهنگ همدان در تربیت و تعلیم نو نهالان این شهر قدیمی اوقات صرف مینمایند.

و غیره درباره سید استعلام و استفسار نموده از این قراداست سید جمال الدین ایرانی و از قریه اسدآباد همدان است، قصبه اسدآباد افشار در هفت فرسخی همدان و پنج فرسخی کنگاور است و اسدآباد از املاک مرحوم سلیمانخان صاحب اختیار است جمعیت اسدآباد تقریباً هشتصد خانوار و عده نفوس آن تقریباً چهار هزار نفر میباشد پدر سید جمال الدین سید صفدر و از سادات عالی درجات حسینی و اتصال این سلسله نجیبه بخامس آل عبا امام حسین ع ثابت و معلوم است. (تا اینجا از صفحه ۶۰ و ۶۱ کتاب بیداری ایران نقل شده است) (۱)

در سال ۱۳۰۷ شمسی که امین عنایت الله خان افغانی بقصد رفتن رم برای ملاقات امیر امان الله خان پادشاه مخلوع افغانستان از خط همدان و اسدآباد عبور مینمودند بمنظور تحقیق از مولد و خاندان سید باتفاق خان خود و فرزندش خلیل خان بکلبه اخوان نگارنده وارد شدند پس از یک سلسله مذاکرات و تحقیقات در اطراف موضوع و مشاهده بسی آثار و علائم و اسناد و مدارک آخر الامر در برابر آنهمه دلائل و براهین موجوده و زنده که محل انکار نبود تسلیم و قانع گردیده که سید جمال الدین ایرانی و از اهل اسدآباد همدان و دعوی آنان بيمورد است، در موقع تودیع و برداشتن چند شیشه عکس از منسویین حاضر چنین اظهار داشت موقعی که بنزدیک اسدآباد رسیدیم به پیرمردی برخوردیم ماشین نگه داشته از او پرسیدیم سید جمال الدین کجائی است بلهجه محلی گفت جمال الدین خودمان را میگوید.

مطلب دیگری که سبب اشتباه برادران افغانی ما شده کلمه سعدآباد است که بعضی از مورخین اسلام مانند صاحب مجمل التواریخ و غیره و سلسله جلیله علمه معاصر مانند مرحوم آیت الله آقا سید ابوالحسن اصفهانی و همچنین خود سید بزرگوار و مرحوم آقا سید حسن فقیه و ملای معروف اسدآباد و مرحوم حاج سیدهادی روح-القدس و جناب زبده الفقها آقای حاج میرمحسن فقهپوی که اکنون در قید حیات و

۱- اینکه در کتاب مورد بحث سید صفدر را بیسواد دانسته اند اشتباه است زیرا مطابق نوشته های شرعی و نکاح نامه هایی که اکنون در دست اهالی محل است مشارالیه از علماء متدین و زاهد و متبحر اسدآباد بوده است.

قریب صدسال از عمر شریف او میگذرد همه آنان اسدآباد را سعدآباد ضبط کرده‌اند چنانکه فعلا هم عوام اسدآباد آنرا بلهجه محلی (سعدوا) تلفظ مینمایند که مخفف سعدآباد است.

آثار و مدارك موجوده

- ۱- سلسله انساب سید.
 - ۲- خانه پدری سید واقع در کوی سیدان اسدآباد جنب امامزاده احمد که هنوز آثارش باقی و محل سکونت یکی از بستگان اوست:
 - ۳- قبور نیاکان سید جمال‌الدین واقع در حوالی شرقی امامزاده احمد سیدان اسدآباد که از ششصد سال قبل تا کنون نسلا بعدنسل و خلف بعد سلف مشهور خاص و عام اهل ولایت است.
 - ۴- موجودیت جماعت بسیاری از منسوبین در مسقط الرأس او و عده قلیلی از ازمعاصرین سید که اکنون در قید حیات میباشند.
 - ۵- سید باجمعی از محترمین و فضلاء طهران که میرزا لطف‌الله همشیره زاده‌اش با احترام سید در قفای او ایستاده دست ادب بسینه گذارده.
- سید سه شماره از روزنامه عربی العروة الوثقی را از پاریس بجهت سه نفر از منسوبین خود مستقیماً باسدآباد ارسال میداشته ۱- پدرش مرحوم سید صفدر ۲- عمه زاده‌اش مرحوم حاج سید هادی ۳- همشیره زادگانش میرزا شریف خان و میرزا لطف‌الله خان.
- (پنج شماره از عین همان روزنامه منطبعه پاریس اکنون در نزد نگارنده موجود است، شماره اولی مورخه ۱۵ جمادی‌اولی ۱۳۰۱ هجری و شماره آخری ۱۸ در تاریخ ۳۶ ذی‌الحجه همان سال بود که با وسائل عجیب و معجزات شدیدی از ورود آن بممالک اسلامی جداً جلوگیری کردند و از مطالبی که بر شهرت سید در پاریس افزود موضوع مقاله بسیار عالمانه اوست که در رد خطابه ارنست رنان عالم مشهور فرانسوی در خصوص اینکه (اسلام با علم و تمدن منافات دارد) منتشر نمود.

۹- حاج سید هادی برای نگارنده گفت وقتی که شماره اول روزنامه مورد بحث بمن رسید و عنوان مؤسس و مدیر او را خواندم نامه‌ای بسید نوشتم که خلاصه‌اش این بود (توسید جمال خودمانی)

بعد از چندی جوابی بدین مضمون نوشت:

(سید هادی جان من با این کلاه افغانی وجبه‌تر کمانی در شهر فرنگ با اینهمه)
(آب ورنک چگونه مرا شناختی اکنون با همه مشاغلی که دارد مثل این است که)
(در حوالی امامزاده سیدان روی الواح قبور مرتمسه با تو نشسته و با هم صحبت)
(می‌داریم .)

۱۰- عکس خط مرحوم شریف مستوفی همشیره زاده سید در صفحه اول کتاب مقالات جمالیه ، این کتاب را در زمانی که سید در پاریس بوده از آنجا بجهت او ارسال داشته و مرحوم حاج سید هادی نیز در همان صفحه چند سطر بی‌عربی نوشته‌اند .

۱۱- رونوشت دو فقره نامه سید از پاریس بمیرزا لطف‌الله و حاج سید هادی .

۱۲- رونوشت چند فقره از نامه‌های سید بناصرالدین شاه .

۱۳- صورت الواح قبور چند نفر از منسوبین بلافضل سید که در جوار امامزاده احمد سیدان مدفونند :

۱۴- رونوشت وعین خط جناب آقای حاج میرمحسن فقیهی که از اجله علماء و فقهاء میباشند و قریب صدسال از عمر شریفشان میگذرد و در همدان با کمال عزت و احترام بترویج احکام مقدسه اسلامی و امامت در یکی از مساجد معروف شهر اوقات صرف می‌نمایند .

۱۵- رونوشت مقاله بسیار جامع و مفید دانشمند محقق آقای سید محمد طباطبائی محیط :

۱۶- اظهار نظر صریح عالم مشتهر حضرت آیت‌الله سید هبه‌الدین شهرستانی درباره مولد سید .

۱۷- عکس یک شعر بخط خود سید که در مصراع اولیه شهادت خود را پیش

بینی نموده .

۱۸- کتاب شرح حال سید بقلم پدر نگارنده . این کتاب در تاریخ ۱۳۰۴ شمسی

بوسی واهتمام دانشمند شهیر و وارسته بصیر آقای حاج حسین کاظم زاده در برلین و در ۱۳۲۶ در پننگاه دین و دانش تبریز طبع و منتشر گردیده .

۱۹- ملحقات مقالات جمالیه که در ۱۳۱۲ شمسی در مطبعه کلاله خاور

طهران چاپ شده .

۲۰- اگر کسی از نگارنده پرسد بعضی از این نوشته‌ها را که نام برده‌اید فعلا

کجاست جواب خواهم گفت در آن تاریخ کسی نمیدانست که بعدها باینگونه نوشته‌ها

نیاز پیدا خواهند کرد که آنها را از حوادث دستبرد زمانه محفوظ دارند مضافاً بعد

از قضیه ناصرالدین شاه بجرم همشیره زادگی سید میرزا شریف عمویم را مدت هفت

ماه در طهران زندانی کردند و پدرم مدت‌ها در پشتکوه ایلام متواری و پنهان بود و در

همان اوقات بحکم حکام وقت خانه و اثاث و صندوق نوشته‌های خانوادگی ما را

غارت نموده بیشتر این نوشته‌ها را در آن موقع از بین می‌برند و چند فقره از آنها را

باترس و بیم در جاهای نامعلومی پنهان مینمایند .

۲۱- یکی دیگر از دلایل عمده و معتبری که این موضوع را کاملاً ثابت و روشن

نموده و اشتباه تاریخی معدودی از نویسندگان را که بدون تحقیق و تتبع مرتکب

شده‌اند رفع و جبران مینماید همانا ورقه گذرنامه خروج اولیه سید است از ایران

که خوشبختانه دانشمند محقق آقای سید محمد طباطبائی مقیم طهران در اثر علاقه‌ای

که به بزرگان کشور خویش دارند در سه چهار سال قبل آنرا باکیف دستی سید از

خانواده مرحوم مغفور حاج محمد حسن امین‌الضرب بدست آورده و عین آنرا بنظر

نگارنده رسانده‌اند و هم اکنون گذرنامه و کیف در کتابخانه مشارالیه موجود

است .

سلسله انساب سید جمال الدین اسدآبادی

مطابق شجره نامه ای که در خانواده سید سیف الله اسدآبادی است سید جمال الدین - ابن صفدر بن سید علی بن میرزا محمد الحسینی شیخ الاسلام بن میر اصیل الدین قاضی بن - میرزین الدین الحسینی بن میر ظهر الدین میر اصیل الدین بن میر ظهیر الدین بن سید عبد الله که معاصر با امام زاده احمد بوده در سعدآباد محله سیدان تاریخ وفاتش ۸۶۲ هجری. والده ماجده اش سکینه بیگم بنت مرحوم میر شرف الدین الحسینی القاضی ، این سلسله جلیله از طرف پدر معروف بطایفه شیخ الاسلامی و از جانب مادر مشهور بفامیل قاضی میباشد علاوه بر مراتب علمی نیز بحسن خط موصوف بوده اند مانند میرزکی عموی سید و میرزا جلال و میرزا جواد خالویان سید .

يك نسب نامه دیگر بخط مرحوم میرزا لطف الله والد نگارنده .

سید جمال الد ابن سید صفدر بن سید علی بن میر رضی الدین محمد الحسینی شیخ الاسلام بن میر اصیل الدین محمد الحسینی شیخ الاسلام بن میرزین الدین الحسینی القاضی بن میر ظهیر الدین محمد الحسینی شیخ الاسلام بن اصیل الدین معجد الحسینی شیخ الاسلام بن میرزین الدین الحسینی القاضی بن میر ظهیر الدین محمد الحسینی شیخ - الاسلام بن میر اصیل الدین محمد الحسینی شیخ الاسلام - والده ماجده اش سکینه بیگم بنت مرحوم میر شرف الدین الحسینی القاضی که از علو مرتبت او سخنها در افواه است با میر رضی الدین برادر و پسرهای میر اصیل الدین بوده اند .

(توضیح - از اولاد میر شرف الدین هم هنوز جمعی زنده و در قید حیات

می باشند .)

رونوشت چند فقره تلگرافات نایب السلطنه

امیر کبیر (در بار مظفری) راجع بتوقیف میرزا شریفخان و غارت ائانه و

نوشتهای منزل او و برادرش میرزا لطف الله محزون

مقرب الخاقان خانبا باخان سرتیپ حاکم اسدآباد برادر و کسان میرزا شریف

بخاکپای همایونی ارواحنفاذاء عرض و تظلم نموده اند که صاحب اختیار میرزا شریف را مغلولاً باسد آباد فرستاده و شما هم اورا محبوس و اذیت نموده اید و آنچه خودش و برادرش داشته گرفته و بردارید حسب الامر الاقدس الاعلی ارواحنا فداء۔ عالیجاه هاشم بیگ آردل مخصوص مأمور و مقرر است که اولاً بمجرد ورود هاشم بیگ باید میرزا شریف را از حبس حتماً و فوراً خارج و تسلیم مشارالیه نمایند که مرخص و آزاد باشند ثانیاً آنچه از خودش و برادرش گرفته و برده باشید آردل مأمور رسیدگی و معلوم خواهد نمود باید تمام و کمال عیناً باطلاع و مأموریت هاشم بیگ مسترد داشته قبض رسید بگیریید و میرزا شریف را حسب الامر آردل مأمور با خود بدارالخلافة بیاورده که بعراض اور رسیدگی نموده و قرار لازمه داده شود.

شهر محرم ۱۳۰۹ هجری نایب السلطنه امیر کبیر
مقرب الخاقان خانبا باخان سرتیپ اینکه میرزا شریف مستوفی اسد آباد را صاحب اختیار مغلولاً بولایت فرستاده و شما اورا حبس نموده و اموال خودش و برادرش را ضبط نموده اید جهت و معنی ندارد حسب الامر الاقدس الاعلی ارواحنا فداء بورود تلگراف میرزا شریف را از حبس فوراً خارج نمایند که مرخص و آزاد باشد و اموال آنها را هم که برده اید با اطلاع مأموری که می آید تمام و کمال پس بدهید.

نایب السلطنه امیر کبیر
آردل مأمور. میرزا شریف را همانطوری که حکم شده بدون اینکه از او يك بزغاله حیف و میل بشود سالمأ بتهرای بیاورید. نایب السلطنه - امیر کبیر

منسویین بلافصل سید

- ۱- سید مسیح الله برادر سید جمال الدین ۲- سید کمال الدین فرزند سید مسیح الله
- ۳- سید محمود فرزند سید کمال الدین که فعلاً در فرهنگ همدان بسمت آموزگاری در تعلیم و تربیت اطفال مدارس انجام وظیفه مینماید .
- ۴- طیبه بیگم و مریم بیگم خواهران

سید جمال الدین ۵- میرزا شریف مستوفی و میرزا لطف الله فرزندان طیبه بیگم همشیره -
 زادگان سید ۶- حاج سیدهادی روح القدس عمه زاده سید ۷- سید رکن الدین فرزند
 حاج سیدهادی ۸- سید حسین فرزند سید یعقوب از بنی اعمام سید ۹- سید نصر الدین
 ۱۰- میرزا شریف الدین ۱۱- آقا نظام ۱۲- سید جلال جمالی رئیس تلفون اسدآباد -
 غیر از اینها جماعت بسیاری نیز از خویش و تبار واقوام سید که در قید حیات می باشند
 در اسدآباد موجودند که نوشتن اسامی فرداً فرداً آن باعث طول کلام خواهد شد .

مشخصات خانه پدری سید جمال الدین

واقع در کوی سیدان اسدآباد

خانه پدری سید جمال الدین واقع در کوی سیدان اسدآباد طرف جنوبی
 امامزاده احمد دو ورودی این عمارت که مخروطی آن فعلا محل سکونت یکی از
 بستگان سید است و از صورت اولیه خارج گردیده رو بمشرق باز میشود و جلو آن
 سکوئی با سنگ و گل بطول دو متر و نیم و بار تاق نیم متر ساخته شده از دهلیز بنا که
 بطرف مشرق باز میشود دو راه مشخص میشود یکی از پله های زیر دالان بعمارت
 فوقانی داخل و دیگری بمحوطه حیاط وارد میشود ، این عمارت بدو قسمت متمایز
 شده قسمت جنوبی و قسمت شمالی ، قسمت جنوبی آن دارای دو طبقه فوقانی و تحتانی
 است ، قسمت فوقانی از عبارات از يك اطاق پنجدری است که دو اطاق سه دری
 که معبر آن از دهلیز است محکمه مرحوم سید صفدر و محل تولد سید بوده است ،
 پنجدری برای پذیرائی و اردین اختصاص داشته طبقه تحتانی و ساختمانهای سمت
 شمالی نیز جای احشام و انعام و انبار ذخیره و آذوقه و مایحتاج زندگانی بوده در وسط
 حیاط درخت توت کهن سالی که شاخ و برگ آن با آسمان سر کشیده دیده میشود .